

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชน
ชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง”

An Analytical Study of Translation Editing and Translation Process of
the Children's Literature “The Lion the Witch and the Wardrobe”

สมพิศ เครือโชติ Sompit Khruchot^๑

Received: April 5, 2019

Revised: July 25, 2019

Accepted: August 9, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลได้นำมาใช้ในการแปลวรรณกรรมเยาวชนชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” แปลโดย สมณา บุญยรัตเวช ซึ่งแปลจากวรรณกรรมต้นฉบับ “The Lion the Witch and the Wardrobe” จากผู้เขียน ซี.เอส. ลูอิส ทั้งนี้ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์ในการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (๒๕๕๓) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอตัวอย่างจำนวน ๑๗ ตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา จากผลการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุดเท่ากันสองประเภทคือ การเพิ่มและการละคำในประโยค และการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี ในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น ผู้แปลมุ่งเน้นการแปลแบบตรงตัวเป็นส่วนใหญ่ เพื่อรักษาความหมายของเนื้อหาและความเป็นธรรมชาติของต้นฉบับ

คำสำคัญ: การปรับบทแปล, กลวิธีการแปล, วรรณกรรมเยาวชน

Abstract

The aim of this research was to study the type of translation editing and translation process in C.S. LEWIS's children's literature “The Lion the Witch and the Wardrobe”, in Thai translated version by Soommana Boonyarattawech. The researcher applied the principles of translation editing by Sanchwi Saibua (2010) to analyze the 17 examples. The finding were classified into two levels, which were adjustment in the word level and language structure level. The result indicated that in the word level, using word and idioms deletion was used most frequently. In terms of language structure level, the two most frequently found types were adding

^๑สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต Sompit2525@gmail.com

and deletion of word in sentence or rearrangement of word order in sentence or phrase. In general, the translator mostly used literal translation technique in order to keep meaning closely to the original version and natural flow as well.

Keywords: Translation editing, Translation process, Children's literature

บทนำ

วรรณกรรมเป็นเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดและจินตนาการ ที่ผู้เขียนเรียบเรียงออกมา และถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือเพื่อสื่อสารเรื่องราวสู่ผู้อ่าน เมื่อผู้เขียนวรรณกรรมสร้างสรรค์ผลงาน ออกมาจนเป็นที่นิยมแล้ว การถูกถ่ายทอดออกไปเป็นภาษาต่างๆ ที่เรียกว่า การแปลจึงเข้ามามี บทบาท เนื่องจากการแปลถือได้ว่าเป็นการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรมและสื่อสารความคิดจากภาษา หนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง (ดวงตา สุปถ, ๒๕๕๑) แต่การแปลจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งย่อมพบเจอ ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งปัญหาที่สำคัญก็คือความแตกต่างทางด้านศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และโครงสร้างทางภาษา ด้วยเหตุนี้ในการแปลหลายครั้ง ผู้แปลจึงไม่สามารถที่จะแปลตรงตัวตาม ต้นฉบับได้ทั้งหมด เพราะอาจขัดกับธรรมชาติในภาษาฉบับแปลจนทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนและ ตีความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ

การปรับบทแปลจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เข้ามาเป็นส่วนสำคัญ ในการช่วยแก้ไขปัญหาด้าน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล และทำให้การถ่ายทอดความหมาย และอรรถของทั้งสองภาษามีความสอดคล้องกัน โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำหลักเกณฑ์การปรับบท แปลของ สัญวี สายบัว (๒๕๕๓) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ การ ปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา โดยการปรับบทแปลในระดับคำ ประกอบด้วย ๑) การเติมคำอธิบาย ๒) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ๓) การใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างแทน คำอ้างอิงสิ่งเฉพาะเจาะจง ๔) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ ๕) การตัดคำหรือสำนวนทิ้ง ไป และในส่วนของการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา ประกอบด้วย ๑) ระดับเสียง ๒) ระดับ โครงสร้างของคำ ๓) ระดับประโยค (ซึ่งรวมถึงการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การ เปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับรูปกรรตุวาจกและ กรรมวาจก การเพิ่มคำและละคำในประโยค) และ การปรับระดับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค

ในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น สัญวี สายบัว (๒๕๕๓) ได้แบ่งการแปลออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามรักษารูปแบบของ การนำเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับเอาไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยรูปแบบ ที่ว่านี้หมายถึงระเบียบวิธีการเรียงคำ การจัดกลุ่มทางความคิด ๒) การแปลแบบเอาความ (free translation) คือ การแปลที่ไม่ได้เน้นการคงรูปแบบของการนำเสนอความคิด ผู้แปลเปลี่ยนรูปแบบ ของการนำเสนอความคิดให้แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมในภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้งานแปลนั้น ยังคง สื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

สาเหตุที่ผู้ศึกษาเลือกวรรณกรรมเยาวชนชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” แปลโดย สุมณา บุญยรัตเวช มาศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากหนังสือชุดนาร์เนีย เป็นวรรณกรรมเยาวชนอมตะที่นับเป็นแบบฉบับของเรื่องราวแนวจินตนาการเหนือจริง หรือแฟนตาซี ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงเกิดความสนใจว่าเมื่อถ่ายทอดออกมาเป็นฉบับแปล ผู้แปลจะถ่ายทอดออกมาเช่นไร เพื่อที่จะให้คงความหมายและสาระสำคัญของเรื่องราวที่น่าติดตาม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึก ในการอ่านวรรณกรรมฉบับนี้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาศึกษา การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลได้เป็นอย่างดี และคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจการศึกษาการแปลภาษาสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” จากต้นฉบับ “The chronicles of Narnia; The Lion, the Witch and the Wardrobe”

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษานำวรรณกรรมเยาวชนชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” งานแปลของ สุมณา บุญยรัตเวช จากต้นฉบับภาษาอังกฤษแปลเป็นภาษาไทยมาใช้ในการศึกษา โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ๕ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การเลือกวรรณกรรมเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้ศึกษาเลือกวรรณกรรมเยาวชนภาษาอังกฤษเรื่อง “The Lion, the Witch and the Wardrobe” บทประพันธ์โดย ซี.เอส.ลูอิส (C.S. LEWIS) ได้รับการแปลโดย สุมณา บุญยรัตเวช ใช้ชื่อภาษาไทยว่า “ตู้พิศวง”

ขั้นตอนที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแปล ค้นคว้าตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทฤษฎีการแปล ประเภทของงานแปล กระบวนการแปล รวมถึงกลวิธีการแปล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับการแปลวรรณกรรม เรื่องสั้น นวนิยาย และการปรับบทแปลตามหลักเกณฑ์ของสัญญาวิ สายบัว (๒๕๕๓)

ขั้นตอนที่ ๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาของวรรณกรรมระหว่างต้นฉบับและฉบับแปล เพื่อวิเคราะห์พิจารณาเนื้อหาที่จะเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง หรือ purposive sampling จากบทบรรยายเนื้อหาที่ยาวที่สุดในแต่ละบทของทุกบท จำนวน ๑๗ ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากต้นฉบับและฉบับแปลแล้วทำการวิเคราะห์กลวิธีการปรับบทแปลและประเภทการปรับบทแปล แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ การปรับบทแปลในระดับคำและการปรับบทแปลในระดับโครงสร้าง ตามหลักเกณฑ์ของสัญญาวิ สายบัว ซึ่งในแต่ละระดับสามารถแยกประเภทออกได้ตามความเหมาะสม และการตรวจสอบความหมายคำศัพท์จากพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ Oxford Dictionary of English เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๕ การสรุปและอภิปรายผลการศึกษาเชิงวิเคราะห์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ การปรับบทแปลที่ผู้แปลใช้ในการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้ โดยแบ่งเป็นผลการวิเคราะห์ ประเภทการปรับบทแปลที่พบในแต่ละระดับ โดยการนำเสนอตัวอย่างจำนวน ๑๗ ตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนชุดนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” หรือ “The chronicles of Narnia; The Lion, the Witch and the Wardrobe” พบว่ามีการปรับบทแปลทั้งในระดับคำ และระดับโครงสร้าง รวมทั้งสิ้น ๕๖ ครั้ง จาก ๑๗ ตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลเชิงปริมาณโดยจำแนกตามประเภทการปรับบทแปลต่างๆ ที่พบ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังนี้

๑. การปรับบทแปลระดับคำ

อันดับที่ ๑ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป พบมากที่สุด ๑๑ ครั้ง

อันดับที่ ๒ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ พบ ๗ ครั้ง

อันดับที่ ๓ ประเภทการใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า พบ ๖ ครั้ง

อันดับที่ ๔ ประเภทการเติมคำอธิบาย พบ ๔ ครั้ง

อันดับที่ ๕ ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ พบ ๓ ครั้ง

๒. การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา (ระดับประโยค)

อันดับที่ ๑ ประเภทการเพิ่มและการละคำในประโยค และการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี พบในจำนวนที่เท่ากันประเภทละ ๗ ครั้ง

อันดับที่ ๒ ประเภทการปรับระดับเสียง พบ ๔ ครั้ง

อันดับที่ ๓ ประเภทการปรับการใช้กรรตุวาจกและกรรมวาจก พบ ๓ ครั้ง

อันดับที่ ๔ ประเภทการปรับการใช้ปฏิเสธพบ ๒ ครั้ง

อันดับที่ ๕ ประเภทการปรับระดับโครงสร้าง และการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค พบในจำนวนที่เท่ากันประเภทละ ๑ ครั้ง

ในที่นี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างการปรับบทแปลทั้งระดับคำและระดับโครงสร้างของภาษา ตามลำดับความถี่อย่างละ ๓ ประเภทดังนี้

๑. การปรับบทแปลระดับคำ

๑.๑ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป

ต้นฉบับ: “The queen let another drop fall from her bottle on to the snow,...” (Page 54)

ฉบับแปล: “พระราชินีหยดของเหลวนั้นลงบนหิมะอีกหยด” (หน้า ๕๑)

จากตัวอย่างนี้ผู้แปลได้ละการแปลบุพวลีของต้นฉบับคำว่า “from her bottle” ไม่ปรากฏในภาษาฉบับแปล เนื่องจากว่าสถานการณ์ดังกล่าว ในเนื้อเรื่องก่อนหน้านี้ได้มีการกล่าวถึง ขวดน้ำของราชินีแหม่มดอยอยู่แล้ว ผู้แปลจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ และการตัดคำหรือสำนวนนี้ออกไปก็มิได้ทำให้ใจความสำคัญของต้นฉบับหายไป

๑.๒ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ

ต้นฉบับ: “crockery” (Page 76)

ฉบับแปล: “จานชามกระเบื้อง” (หน้า ๗๔)

หากแปลตรงตัวคำว่า “crockery” เป็นคำนาม มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “จาน ชาม ถ้วย หรือภาชนะที่ทำมาจากดินเผา หรือ เครื่องเคลือบดินเผา” เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีคำที่อธิบายความหมายดังกล่าวได้ในคำเดียว ผู้แปลจึงได้ใช้วลีคำว่า “จานชามกระเบื้อง” แทนที่คำในภาษาต้นฉบับ เพื่อสื่อให้เห็นถึงลักษณะของคำดังกล่าวและอธิบายความให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

๑.๓ ประเภทการใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า

ต้นฉบับ: “high tea” (Page 209)

ฉบับแปล: “อาหาร” (หน้า ๒๐๗)

จากต้นฉบับคำนาม “high tea” นั้นมีความหมายตามพจนานุกรมว่า “มื้ออาหารที่รับประทานตอนบ่ายคล้อยหรือยามเย็น” เนื่องจากคำดังกล่าว เป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของมื้ออาหารชาวอังกฤษ แต่ในวัฒนธรรมไทยเราไม่ได้มีการแบ่งมื้ออาหารเป็นมื้อย่อยๆ เหมือนในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจึงได้ปรับบทแปลโดยการใช้คำว่า “อาหาร” ซึ่งเป็นการแปลแบบใช้ความหมายที่กว้างขึ้น เพื่อให้ประโยคมีความกระชับและผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

๒. การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา

๒.๑ การปรับระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและการละคำในประโยค

ต้นฉบับ: “...and clung to the Lion and kissed his mane and his nose and his paws and his great, sad eyes.” (Page 176)

ฉบับแปล: “กอดคอสิงโตแลดูขนคอ จมูก อุ้งเท้า และนัยน์ตาแสนเศร้า” (หน้า ๑๗๓)

จากตัวอย่างนี้ผู้แปลได้ละคำสรรพนามคำว่า “his” ออกไป ไม่ปรากฏในภาษาฉบับแปล เนื่องจากข้อความในภาษาต้นฉบับได้กล่าวถึง สิงโต ซึ่งเป็นประธานในประโยคก่อนหน้านี้แล้ว ผู้แปลจึงใช้วิธีละคำในประโยคที่มีความหมายซ้ำซ้อนดังกล่าว เพื่อให้ภาษาฉบับแปลกระชับขึ้น

๒.๒ การปรับระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี

ต้นฉบับ: “...Aslan himself quietly slipped away” (Page 211)

ฉบับแปล: “อัสลันก็ปลีกตัวออกไปอย่างเงียบกริบ” (หน้า ๒๐๙)

จากภาษาต้นฉบับ หากแปลตรงตัวจะได้ความว่า “อัสลันตัวเขาอย่างเงียบปลีกออกไป” ผู้แปลได้สลับตำแหน่งคำว่า “quietly” จากต้นฉบับที่มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “อย่างเงียบ” ทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์ ซึ่งในภาษาอังกฤษสามารถนำคำกริยาวิเศษณ์นี้มาวางไว้หลังประธานของประโยคก่อนหน้าคำกริยาได้ แต่ในภาษาไทยต้องนำคำวิเศษณ์ที่ขยายกริยามาวางไว้ข้างหลังคำกริยา ดังภาษาฉบับแปลคือ “อัสลันก็ปลีกตัวออกไปอย่างเงียบกริบ” เพื่อให้ถูกต้องตามลักษณะโครงสร้างภาษาไทย

๒.๓ การปรับระดับเสียง

ต้นฉบับ: “Faun” (Page 55)

ฉบับแปล: “ฟอน” (หน้า ๕๒)

คำนาม “Faun” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “สัตว์ในเทพปกรณัมโรมัน ท่อนบนจากศีรษะลงไปถึงเอวเป็นมนุษย์แต่มีเขาและหูของแพะ ท่อนล่างจากเอวถึงเท้าเป็นแพะ” เนื่องจากในภาษาฉบับแปลไม่มีคำใดที่จะสามารถเทียบเคียงหรือใช้แทนคำดังกล่าวได้ ผู้แปลจึงแก้ปัญหการปรับบทแปลด้วยการทับศัพท์ ด้วยคำว่า “ฟอน” เพื่อให้มีเสียงใกล้เคียงกับภาษาเดิม และคงความหมายตามต้นฉบับไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนนาร์เนีย เรื่อง “ตู้พิศวง” หรือ “The Lion, the Witch and the Wardrobe” ทั้งหมด ๑๗ ตัวอย่าง ผู้ศึกษาพบว่า ผู้แปลมีการปรับบทแปลทั้ง ๒ ประเภท คือ การปรับบทแปลในระดับคำ และ ระดับโครงสร้าง ตามหลักเกณฑ์ของสัญญาวิ สายบัว (๒๕๕๓) การปรับบทแปล ในระดับคำพบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เนื่องจากต้นฉบับมีการบรรยายถึงรายละเอียดของตัวละครและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีการใช้คำ สำนวนหรือประโยคย่อยที่ไม่ใช่สาระสำคัญหลัก หรือมีความหมายไปในทางเดียวกัน หากผู้แปลเก็บรายละเอียดทั้งหมดตามต้นฉบับอาจทำให้เนื้อความของเรื่องมีความยืดเยื้อ จึงต้องมีการปรับบทแปลโดยใช้การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เพื่อให้ข้อความในภาษาฉบับแปลมีความกระชับสละสลวยขึ้น ดังตัวอย่าง เช่น “..., and went round the house in every direction.” ตรงกับภาษาฉบับแปลว่า “...ไปรอบๆ บ้าน” ซึ่งผู้แปลได้ตัดคำว่า “in every direction” ออกไม่ปรากฏในฉบับแปล เนื่องจากคำว่า “ไปรอบๆ บ้าน” สามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจนอยู่แล้วและการปรับบทแปลดังกล่าวก็ไม่มีผลทำให้อรรถรสหรือสาระสำคัญเสียไป โดย สัญญาวิ สายบัว (๒๕๕๓) กล่าวไว้ว่า ผู้แปลอาจตัดคำหรือสำนวนออกไปจากบทแปลได้ หากเห็นว่ามีการใช้คำและสำนวนต่างๆ ติดต่อกัน หรือสื่อความหมายเพียงอย่างเดียว

การปรับบทแปลระดับคำที่พบรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ การปรับบทแปลประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เนื่องมาจากการนิยามความหมายของคำศัพท์ที่แตกต่างกันตามวัฒนธรรม ผู้แปลจึงไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับคำในภาษาต้นฉบับได้ จึงแก้ปัญหาด้วยการนำคำมาประกอบกันให้เป็นวลีหรือประโยคเข้ามาแทนที่ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพได้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด ดังตัวอย่างในตาราง

ตารางการปรับบทแปลประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
harp / n. (page 19)	พิณฝรั่ง (หน้า ๑๘)
truthful / adj. (page 42)	พูดแต่ความจริงเสมอ (หน้า ๔๐)
puddle / n. (page 110)	ตรงที่เป็นน้ำ (หน้า ๑๐๘)

ผู้แปลได้ปรับบทแปลจากคำต้นฉบับ “harp” มีความหมายว่า “เครื่องดนตรีที่ประกอบด้วยโครงมีชุดสายเอ็นซึ่งเป็นเส้นขนานเล่นด้วยการดึงด้วยนิ้วมือ” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่มีในวัฒนธรรมไทย อาจเทียบเคียงได้กับพิณ แต่รูปร่างแตกต่างกัน ผู้แปลจึงแก้โดยใช้วลีแทนคำใน

ภาษาฉบับแปลว่า “พิณฝรั่ง” เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น ตัวอย่างถัดมาคำว่า “truthful” ในต้นฉบับกล่าวถึงลูซี่ซึ่งเป็นเด็กผู้หญิงที่มีความซื่อสัตย์ และไม่ได้แต่งเรื่องโกหก ผู้แปลจึงใช้สำนวน “พูดแต่ความจริงเสมอ” เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบริบทในเรื่อง และตัวอย่างคำว่า “puddle” ฉบับแปลคือ “ตรงที่เป็นน้ำ” เพื่อปรับความหมายให้เทียบเคียงกับเนื้อหาต้นฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับ ชฎาภรณ์ แสงจันทร์ทิพย์, นครเทพ ทิพย์สุภาภรณ์, ศิริมน ศรีนพรัตน์ (๒๕๖๐) พบว่า การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เนื่องจากความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม ในการสื่อความหมายของคำศัพท์ที่เป็นปัญหา จากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาปลายทาง โดยจะต้องเลือกใช้คำที่เทียบเคียงกันมากที่สุด เพื่อถ่ายทอดให้ครอบคลุมความหมายของต้นฉบับ และคงความเป็นธรรมชาติเอาไว้

การปรับบทแปลระดับที่สองคือ ระดับโครงสร้างทางภาษา ที่พบมากที่สุดคือ การปรับระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค เนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านโครงสร้างทางภาษาระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล ซึ่งมีทั้งการเพิ่มและละคำที่ใกล้เคียงกัน ดังสรุปในตาราง

ตารางสรุประดับโครงสร้างทางภาษา

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
1. They had not gone far before (they) came to a place where the ground ...	ทั้งสองเดินไปอีกไม่นานก็ถึงบริเวณที่พื้นดิน		ละประธาน
2. And below the dam, much lower down, was more ice, ...	ส่วนทางใต้เขื่อนลงซึ่งเป็นระดับต่ำกว่าทางเหนือพอควร (พื้นน้ำ) ก็เป็นน้ำแข็งมากขึ้น	เพิ่มประธาน	
3. There was a dreadful pause, and then (everyone) began asking, ...	ทั้งหมดเงียบกริบไปครู่หนึ่ง ครั้นแล้วก็ถามกันให้วุ่น		ละประธาน
4. He would have given anything to meet the others at this moment – even Peter!	เขาอยากกลับไปพบพี่น้อง เหลือเกิน แม้ต้อง(เผชิญ)หน้าปีเตอร์ก็ตาม	เพิ่มกริยา	
5. ...and clung the Lion and kissed (his) mane (his) nose and (his) paws and (his) great, sad eyes.	ต่างกอดคอสิงโตและจูบขนคอ จมูก อุ้งเท้า และนัยน์ตาแสนเศร้า		ละสรรพนาม
6. Once a king or queen in Narnia, always a king or queen.	เมื่อได้(เป็น)พระราชอาและพระราชินีแห่งนาร์เนียแล้ว ก็จะเป็นอยู่ตลอดไป	เพิ่มกริยา	

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้แปลมีการเพิ่มและละคำในส่วนต่างๆ ของประโยคทั้งคำที่ทำหน้าที่เป็นภาคประธานหรือภาคแสดง เพื่อให้ได้ภาษาฉบับแปลที่อ่านแล้วราบรื่นถูกต้องตามโครงสร้างภาษา และมีความหมายชัดเจน สอดคล้องกับ จินตพร คงนคร (อ้างถึงใน ฤทัยชนก ถาวร วงษ์, นครเทพ ทิพย์สุภาราษฎร์, กรรณิการ์ ช่อไม้ทอง, ๒๕๕๙) พบว่าการถ่ายทอดความหมายในระดับหน่วยคำและระดับประโยค ผู้แปลใช้การปรับบทแปลโดยการปรับโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษา ต้นฉบับ ให้เป็นโครงสร้างของฉบับแปล เช่น การเพิ่ม การละและปรับประโยค เพื่อให้ข้อความในภาษาฉบับแปลนั้นมีความสละสลวยและถูกต้องตรงกับหลักโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปล

ประเภทที่สองที่พบมากที่สุดเท่ากันกับการเพิ่มและละคำในประโยค คือ ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี เนื่องจากการวางตำแหน่งของคำตามโครงสร้างภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปลมีความแตกต่างกัน และการลำดับความคิดในการเขียนที่แตกต่างกันตามวัฒนธรรมทางภาษา หากผู้แปลแปลตรงตัวตามตำแหน่งโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ อาจทำให้ความหมายในฉบับแปลที่ถ่ายทอดออกมาดูไม่เป็นธรรมชาติ อ่านแล้วไม่เข้าใจและขัดต่อความรู้สึก ผู้แปลจึงต้องปรับบทแปล เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเรื่องได้ตรงตามต้นฉบับ อ่านแล้วไม่เกิดความสับสน และเหมาะสมกับโครงสร้างของภาษาฉบับแปล ดังตัวอย่างในตาราง

ตารางประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
..., the Professor <u>always</u> ^{Adverb} gave them permission, (Page 70)	ศาสตราจารย์ก๊อนุญาต <u>เสมอ</u> ^{กริยาวิเศษณ์} (หน้า ๖๘)
And then between them ¹ , he thought ² , must be her palace ³ , (Page 91)	เอ็ดมันด์คิดว่า ² ระหว่างภูเขาสองลูกนั้น ¹ คงจะเป็นปราสาทของนางแม่มด ³ (หน้า ๘๘)

จากประโยค “..., the Professor always gave them permission,” ผู้แปลได้มีการสลับตำแหน่งของคำกริยาวิเศษณ์ “always” ที่แปลว่า “เสมอ” มาวางไว้ท้ายประโยคหลังคำกริยาแท้ในภาษาฉบับแปล เพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างของภาษาไทย และตัวอย่างถัดมา “And then between them¹, he thought², must be her palace³,...” ผู้แปลปรับบทแปลเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความคิดของตัวละครหลัก คือเอ็ดมันด์กำลังเดินทางตามหาปราสาทของแม่มด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรัญญา พานิจจะ, ดร.นครเทพ ทิพย์สุภาราษฎร์ (๒๕๕๙) พบว่า ผู้แปลได้ปรับบทแปลด้วยวิธีการนี้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทย หากผู้แปลทำการแปลตรงตัว (literal translation) อาจจะทำให้ภาษาฉบับแปลไม่ได้ความหมายและทำให้ผู้อ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจ ผู้แปลจึงได้ใช้วิธีการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี เพื่อให้ภาษาฉบับแปลเข้าใจง่ายและเป็นธรรมชาติ

การปรับระดับโครงสร้างที่พบมากเป็นอันดับที่สอง คือ การปรับระดับเสียง หรือการทับศัพท์ เนื่องจากผู้แต่งได้อ้างอิงชื่อตัวละคร ภูตผีปีศาจ สัตว์หรือต้นไม้ ในเทพนิยายเด็กทางยุโรป และเป็นคำที่เป็นชื่อเรียกเฉพาะ ผู้แปลจึงไม่สามารถแปลได้ด้วยวิธีอื่น นอกจากการทับศัพท์ การปรับบทแปลด้วยวิธีนี้ เพื่อคงความหมายเดิมของภาษาต้นฉบับ และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่มีตัว

ละครตรงกันกับที่ผู้เขียนอ้างอิงมา ตัวอย่างเช่น “Faun = ฟอน”, “Centaur = เซนทอร์”, “Incubuses = อินคิวบัส”, “Efreet = เอฟรีท”, “Hags = แฮก”, “Orknies = ออร์กนี”, “Ettins = เอตติน” ซึ่งการถ่ายทอดตัวอักษรสามารถทำได้ เมื่อในกรณีที่ภาษาต้นฉบับมีคำที่ใช้แทนชื่อเฉพาะของชื่อคน หรืออ้างอิงถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมที่ไม่มีในสังคมของภาษาฉบับแปล เช่น คำที่ใช้เรียกชื่อต้นไม้ หรือสัตว์ และยังไม่มีการบัญญัติศัพท์ขึ้นในภาษาไทย (สัญญาวิ สายบัว, ๒๕๕๓)

ในส่วนของการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณเยาวชนขุนทุณเรียม เรื่อง “ตุ้พิศวง” นี้พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลทั้งสองชนิด คือ การแปลแบบตรงตัว (literal translation) และวิธีการแปลแบบเสรีหรือแบบเอาความ (free translation) ตามความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละส่วนของวรรณกรรม ซึ่งมีบางช่วงบางตอนเท่านั้นที่ผู้แปลใช้การแปลแบบเอาความ เพราะโครงสร้างภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ประธาน + กริยา + กรรม ดังนั้น ส่วนใหญ่แล้วจึงมุ่งเน้นไปในทางลักษณะการแปลแบบตรงตัว เพื่อการถ่ายทอดเรื่องราวและความหมายให้คงไว้ได้อย่างครบถ้วนตามต้นฉบับ แต่ผู้แปลยังต้องใช้การปรับบทแปลและปรับกลวิธีการแปล เพื่อให้เนื้อหาในภาษาฉบับแปลสมบูรณ์และถูกต้องตามโครงสร้างภาษาที่ผู้อ่านคุ้นเคยและไม่ขัดกับธรรมชาติภาษาในฉบับแปล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิธีและการปรับบทแปลครั้งนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาการปรับบทแปล ดังนี้

๑. ศึกษาการปรับบทแปลในวรรณกรรมประเภทอื่นๆ ของ สุมณา บุญยะรัตเวช เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างในการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้กับงานวรรณกรรมประเภทต่างๆ

๒. ศึกษาการปรับบทแปลในวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของ ซี.เอส.ลูอิส (C.S. LEWIS) ซึ่งแปลโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ สุมณา บุญยะรัตเวช

๓. ศึกษาการปรับบทแปลวรรณกรรมเรื่องนี้ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของนักวิจัยท่านอื่นๆ ที่ไม่ใช่สัญญาวิ สายบัว

๔. ศึกษาการปรับบทแปลคำบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “อภินิหารตำนานแห่งนารายณ์ ตอน ราชสีห์ แม่เมด และตุ้พิศวง” (ค.ศ. ๒๐๐๕) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนระหว่างการปรับบทแปลภาพยนตร์และวรรณกรรม

บรรณานุกรม

- ชฎาภรณ์ แสงจันทร์ทิพย์, นครเทพ ทิพย์สุภราษณ์, ศิริมน ศรีนพรัตน์. (๒๕๖๐) **การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง บ๊อบ แมวเตะฝุ่นข้างถนน**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ. คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ดวงตา สุกพล. (๒๕๔๑). **ทฤษฎีและกลวิธีการแปล**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทัยชนก ถาวรวงษ์, นครเทพ ทิพย์สุภราษณ์, กรรณิการ์ ช่อไม้ทอง. (๒๕๕๙). **การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ. คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศรัญญา พานิจจะ, นครเทพ ทิพย์สุภราษณ์. (๒๕๕๗). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลเรื่องสั้นเรื่องเจ้าของห้องเช่า**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ. คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สัณณวี สายบัว. (๒๕๕๓). **หลักการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ ๘ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนนา บุญยรัตเวช. (๒๕๔๘). **ตู้พิศวง**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.
- C.S. Lewis. (1998). *The Lion, the Witch and the Wardrobe*. London: C.S. Lewis Pte. Ltd.